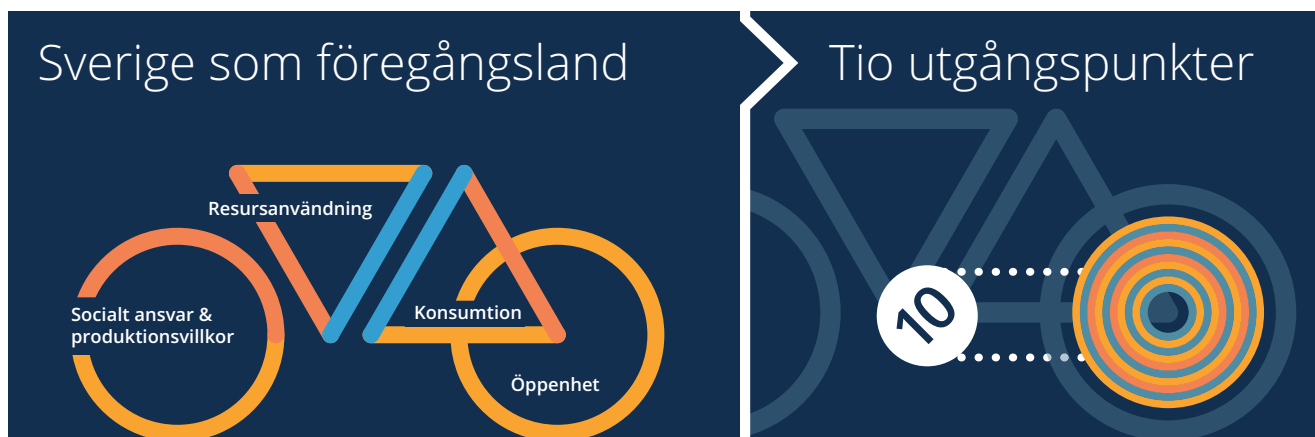

Färdplan för fri och rättvis handel

Sverige ska vara ett föregångsland för fri och rättvis handel. En öppen världshandel är ett centralt verktyg för hållbar ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning. Den bidrar därmed till att uppnå Agenda 2030. I Sverige bidrar handeln till att 1,4 miljoner personer har ett arbete att gå till.

Mellan 1990 och 2015 har en miljard människor lyfts ur extrem fattigdom och handel har spelat en avgörande roll i denna utveckling. Trots detta ifrågasätts en öppen världshandel allt oftare. Det är oroväckande eftersom det riskerar att leda till att länder inför handelshinder som kan hämma den positiva välbefinningsutvecklingen, inte minst i utvecklingsländer.

Regeringen verkar för att handel, utvecklingssamarbete och skydd av arbetstagares rättigheter, miljö liksom människors och djurs hälsa ska vara ömsesidigt stödjande och samstämmiga. Oavsett var på jorden varorna tillverkas ska arbetsvillkoren vara schysta och produktionen giftfri. I ljuset av de globala utmaningar som finns är detta arbete viktigare än någonsin.

I denna färdplan finns tio utgångspunkter som bland annat rör fri och rättvis handel i EU:s handelspolitik och internationellt utvecklingssamarbete. En annan viktig fråga är att underlätta för företag, organisationer och arbetsmarknadens parter att verka för förbättrade villkor och erbjuda tillförlitlig information om produktionsvillkor i andra länder. Färdplanen handlar även om jämställdhet mellan kvinnor och män och om barnets perspektiv.

För att nå ett hållbart samhälle krävs både politisk handlingskraft och ansvarstagande näringsliv, konsumenter, civilsamhälle, forskning och lokalsamhälle. På några områden har regeringen tagit fram handlingsplaner och riktlinjer som vägleder arbetet, till

exempel handlingsplanen för företagande och mänskliga rättigheter. Regeringen har också gett uppdrag till myndigheter och utökat det ekonomiska stödet till organisationer samt vidareutvecklat dialogen med berörda aktörer om dessa frågor. Denna dialog ska fortsätta.

Syftet med färdplanen är att redovisa regeringens arbete och ambitioner för fri och rättvis handel och tydliggöra regeringens förväntan på aktörer som arbetar med dessa frågor. Arbetet involverar både offentliga och privata aktörer. Vi behöver tillsammans driva arbetet för en fri och rättvis handel. Alla krafter i samhället måste arbeta tillsammans för att vi ska lyckas.

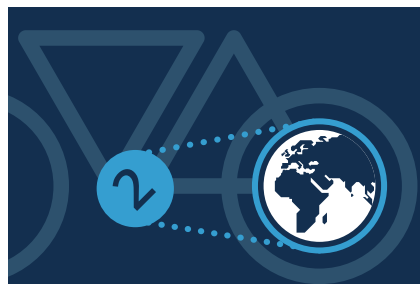
Ann Linde
EU- och handelsminister

Per Bolund
Finansmarknads- och konsumentminister

Arbetet med att Sverige ska vara ett föregångsland för fri och rättvis handel innebär att regeringen:

Verkar för fri och rättvis handel genom EU:s handelspolitik.

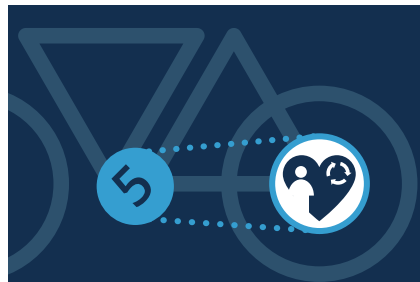
Främjar fri och rättvis handel genom internationellt utvecklings-samarbete.

Främjar partssamverkan mellan arbetsmarknadens parter genom Global Deal.

Främjar förbättrade arbets- och produktionsvillkor genom arbete med internationella normer och riktlinjer.

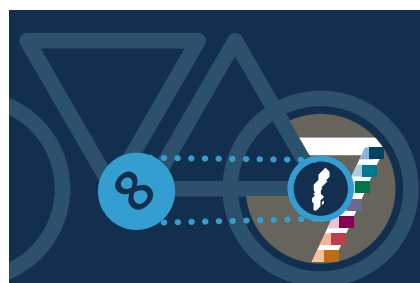
Underlättar företagens, civila samhällets och arbetsmarknadens parter arbete med att verka för förbättrade villkor för arbetstagarare och småproducenter i andra länder.

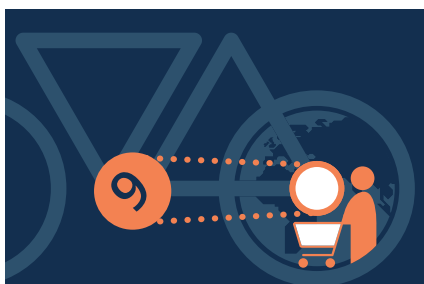
Främjar svenska företags ökade deltagande i den globala ekonomin genom regeringens exportstrategi.

Driver en feministisk utrikespolitik, vilket inkluderar en feministisk handelspolitik.

Underlättar hållbar offentlig upphandling som ställer höga krav på villkoren för arbetstagarare och småproducenter i andra länder.

Underlättar för enskilda konsumenter att välja varor utifrån överväganden som rör produktionsvillkor för arbetstagarare och småproducenter i andra länder.

Stimulerar utbildning för skolelever och studenter om produktionsvillkor i andra länder.

Verkar för fri och rättvis handel genom EU:s handels- politik.

Regeringen för en aktiv politik för frihandel och mot protektionism. EU har en gemensam handelspolitik och Sveriges handelspolitik förs därmed genom EU. Det innebär att åtaganden måste vara förenliga med regleringar på EU:s inre marknad och EU:s frihandelsavtal.

Regeringen arbetar aktivt för att EU ska vara en föregångare för fri och rättvis handel. WTO:s multilaterala, regelbaserade handelsystem till försvar mot protektionism och skadliga särintressen måste upprätthållas. Det är också viktigt att ta hänsyn till utvecklingsländers behov och intressen. En av regeringens handelspolitiska prioriteringar är att EU sluter nya progressiva frihandelsavtal som kompletterar WTO:s grund-

läggande avtal. Sverige är ett av de mest aktiva länderna i EU att driva utvecklingen av progressiva och hållbara frihandelsavtal med ambitiösa kapitel om hållbarhetsfrågor som värnar sociala rättigheter, miljö, människors hälsa och djurvälstånd. Målet är att avtalen ska stödja en hållbar utveckling, bland annat genom att upprätthålla och stärka skyddsnivåer för arbetsrätt, miljö och hälsa.

Ytterligare ett verktyg för att främja hållbar och inkluderande handel är de extra tullåttnader EU ger till vissa utvecklingsländer som åtar sig att arbeta aktivt med viktiga internationella konventioner som rör till exempel mänskliga rättigheter, barnets rättigheter, jämställdhet och miljö.

Främjar fri och rättvis handel genom internationellt utvecklingssamarbete.

För att uppnå en inkluderande och hållbar global tillväxt krävs mer handel, inte mindre. Utvecklingsländers deltagande i internationell handel måste öka och för det räcker inte sänkta tullar. Länderna behöver stöd för att kunna dra nytta av handelns fördelar. Många utvecklingsländer hindras idag från att ta del av utvecklingen på grund av höga kostnader och bristande kapacitet och teknologi.

Kompletterande insatser behövs också för att både förstärka de positiva effekterna av globaliseringen och för att kunna hantera utmaningarna. Regeringen verkar därför för en ökad fri och rättvis handel, inte bara genom handelspolitiken utan också genom det handelsrelaterade utvecklingssam-

arbetet, Aid for Trade, där Sverige sedan länge har haft en framträdande roll. Aid for Trade omfattar till exempel insatser inom handelspolitik och handelsregler och insatser för att bygga upp produktiv kapacitet och handelsrelaterad infrastruktur. Aid for Trade kan också stärka utvecklingsländernas kunskap om ökade hållbarhetskrav och förmåga att leva upp till dem. Det är samtidigt viktigt att åtgärder för ökade hållbarhetskrav är välgrundade och transparenta.

Det handelsrelaterade utvecklingssamarbetet styrs av ett antal olika bilaterala, regionala och globala strategier, bland annat strategin för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom hållbar ekonomisk utveckling 2018-2022.

Främjar parts- samverkan mellan arbets- marknadens parter genom Global Deal.

Statsminister Stefan Löfven har tillsammans med ILO och OECD tagit initiativ till Global Deal som lanserades i september 2016. Global Deal är ett globalt partnerskap som fokuserar på förbättrade arbetsmarknadsrelationer och social dialog som ett verktyg för fler jobb, bättre arbetsvillkor, ökad produktivitet och inkluderande tillväxt.

Målet på lång sikt är att fler ska få ta del av globaliseringens fördelar genom att regeringar, företag, arbetsgivarorganisationer, fackföreningar och andra organisationer gör konkreta åtaganden i linje med Global Deal. Partnerskapet

fokuserar på följande tre områden; i) flera konkreta aktiviteter genom att partners inkommer med frivilliga åtaganden, ii) öka kunskapsbasen genom forskning och kapacitetsutveckling, och iii) skapa plattformar för kunskapsutbyte och ökad kommunikation.

Global Deal spänner över flera politikområden, till exempel handel, jämställdhet och bistånd. Regeringen ser partnerskapet som en viktig del i genomförandet av Agenda 2030. Sveriges utlandsmyndigheter har en viktig roll i att sprida kunskap om Global Deal.

Främjar förbättrade arbets- och produktionsvillkor genom arbete med internationella normer och riktlinjer.

Regeringen förväntar sig att företag följer de internationella riktlinjerna som finns för hållbart företagande, såsom principerna i FN:s Global Compact, OECD:s riktlinjer för multinationella företag, FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter samt ILO:s kärnkonventioner och trepartsdeklarationer.

Regeringen verkar aktivt för att främja ILO:s centrala roll för normbildning inom arbetslivsområdet till förmån för en fri och rättvis handel. Detta innebär bland annat att arbeta för att

ILO:s gällande konventioner ratificeras och tillämpas. OECD:s riktlinjer för multinationella företag omfattar bland annat mänskliga rättigheter, miljö, arbetsvillkor och antikorruption. Företagen har ansvar för att utföra så kallad due diligence (tillbörlig aktsamhet) i sin leverantörskedja för att undvika negativ påverkan av sin verksamhet. De länder som anslutit sig till OECD:s riktlinjer har förbundit sig att upprätta nationella kontaktpunkter som ska främja riktlinjerna och hantera anmälningar mot företag som anses ha brutit mot dessa. Den svenska nationel-

la kontaktpunkten (NKP) är en trepartssamverkan och består av staten, fackföreningarna och näringslivsorganisationerna, med Utrikesdepartementet som ordförande och sammankallande.

Regeringen medverkar till att stärka utvecklingsländers kapacitet genom att stödja det internationella ramverket mot skatteflykt och skatteundandragande och möjliggöra ett ökat informationsutbyte på området, liksom att stödja uppbyggnad av ett gott skatteförfarande och en effektiv skatteförvaltning i utvecklingsländer.

Underlättar företagens, civila samhällets och arbetsmarknadens parter arbete med att verka för förbättrade villkor för arbetstagare och småproducenter i andra länder.

Regeringen har en ambitiös politik för hållbart och ansvarsfullt företagande, Corporate Social Responsibility (CSR). Arbetet utgår bland annat från regeringens handlingsplan om företagande och mänskliga rättigheter från 2015 och skrivelsen om politik för hållbart företagande som regeringen överlämnade till riksdagen samma år.

Hållbart företagande innebär bland annat respekt för mänskliga rättigheter, anständiga arbetsvillkor, miljöhänsyn, jämställdhet i arbetslivet och antikorruption. Att bekämpa barnarbete är en central fråga i sammanhanget. Regeringens förväntan på att svenska företag ska följa internationella riktlinjer för hållbart företagande och göra hållbarhet till en del av sin kärnverksamhet gäller både när företagen gör affärer i Sverige och i utlandet. För att under-

lätta för svenska företag att agera ansvarsfullt vid affärer på svåra och komplexa marknader utbildar regeringen ambassaderna runt om i världen i hållbart företagande. I arbetet ingår även att involvera representanter från civilsamhället och arbetsmarknadens parter, vilka ofta är experter på förhållandena i landet.

För att ge förutsättningar för organisationer att delta i arbetet för fri och rättvis handel har regeringen beslutat om ett nytt stöd att söka hos Konsumentverket om lättillgänglig information om produktionsvillkor i andra länder. Utöver dessa medel finns sedan tidigare möjligheter för organisationer att ansöka om medel från bland annat Sida.

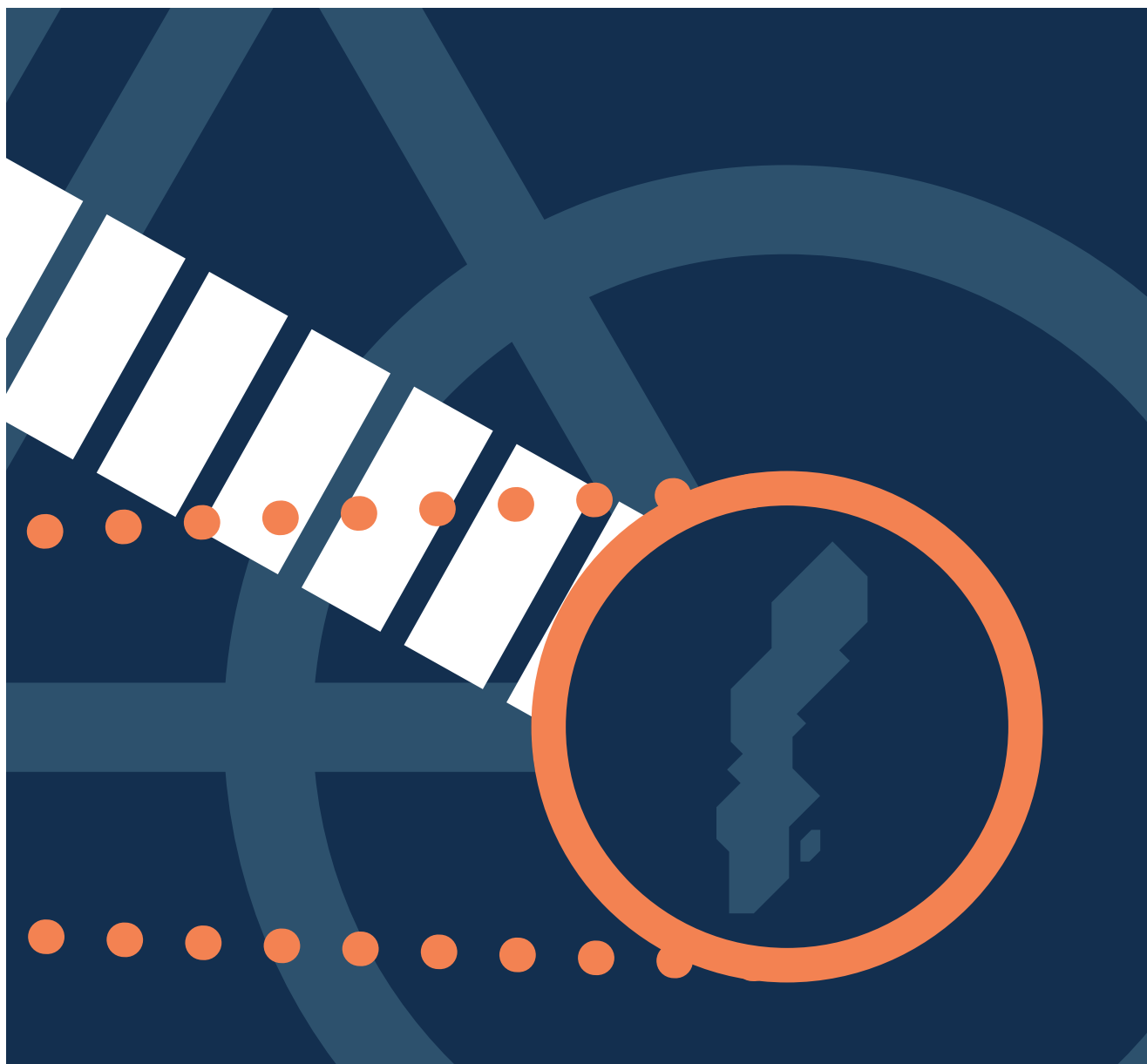
I enlighet med den s.k. Addis Abeba-agendan (som fastställer hur arbetet med att nå FN:s nya

utvecklingsmål ska finansieras) medverkar regeringen i arbetet med att främja investeringar som tar hänsyn till långsiktighet och hållbarhet.

Regeringen har i förhandlingarna om EU:s förordning om konflikt-mineraler verkat för obligatoriska krav på importörer att inrätta system för tillbörlig aktsamhet (due diligence) så att företagen undviker att importera mineraler eller metaller från gruvor som finansierar konflikter. Förordningen, i de delar som avser kraven på importörerna, kommer att tillämpas från 2021.

Inom ramen för regeringens arbete med strategin för Smart industri har Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser fått i uppdrag att analysera möjligheter till spårbarhet och hållbarhetsmärkning för metaller och mineral.

Främjar svenska företags ökade deltagande i den globala ekonomin genom regeringens exportstrategi.

Export- och internationaliseringsfrämjandet är en viktig byggsten för tillväxt, inte minst för små och medelstora företag. Regeringen antog 2015 en ny exportstrategi som utvecklades i nära samverkan med näringslivet.

Genom de satsningar som görs inom ramen för exportstrategin bidrar vi även till innovativa och hållbara lösningar på globala utmaningar, som omställningen till en grön ekonomi genom resurseffektivisering, hållbar konsumtion och produktion samt socialt ansvar.

Hållbar upphandling är en särskild fråga där regeringen driver på för att institutioner som Världsbanken och regionala utvecklingsbanker, FN och EU ska ställa krav vad gäller hållbarhetskriterier vid finansiering och upphandling av projekt eller investeringar i utvecklingsländer.

Driver en feministisk utrikespolitik, vilket inkluderar en feministisk handelspolitik.

Liberalisering av handeln har skapat fördelar för kvinnor, men i mindre utsträckning än för män. Rättvis handel innebär att kvinnor och män ska ha samma möjligheter att kunna delta i den globala handeln.

Regeringen driver därför mycket aktivt frågor som rör jämställdhet i handelspolitiken, bland annat att jämställdhetsintegrering ska ingå i alla förhandlingar om EU:s

frihandelsavtal. De långsamma framstegen i genusanalys och bristen på statistik är en utmaning för en aktiv politik för jämställd handel. Sverige har därför finansierat United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) arbete med att ta fram en metod för bedömning av hur handelspolitiska åtgärder påverkar jämställdhet, en så kallad Trade and Gender Toolbox.

Underlättar hållbar offentlig upphandling som ställer höga krav på villkoren för arbetstagare och småproducenter i andra länder.

Sverige har sedan en tid ett nytt upphandlingsregelverk som ger bättre möjligheter att ta miljömässigt och social hänsyn. Bland annat möjliggör regelverket för upphandlande myndigheter att direkt hänvisa till en särskild märkning förutsatt att vissa villkor är uppfylla.

Upphandlingsmyndigheten har även fått i uppdrag att främja upphandlade myndigheters tillgång till tillförlitlig information om produktionsvillkor i andra länder.

Regeringen har också presenterat en nationell upphandlingsstrategi med sju fokusområden, varav två handlar om miljömässigt ansvarsfull upphandling och social hållbarhet.

Upphandlingsmyndigheten har regeringens uppdrag att vara ett stöd i arbetet med att genomföra upphandlingsstrategin. Målet är att få fler myndigheter att använda offentliga inköp som ett strategiskt verktyg i sin verksamhet.

Underlättar för enskilda konsumenter att välja varor utifrån överväganden som rör produktionsvillkor för arbetstagare och småproducenter i andra länder.

Allt fler konsumenter – liksom företag och investerare – intresserar sig för hur produktionsvillkoren för arbetstagare och småproducenter ser ut.

Försäljningen av produkter med etiska förtecken ökar. Detta är dock ofta komplext, i synnerhet då värdekedjorna i många fall är långa och globala. Lättillgänglig och tillförlitlig information

genom hela kedjan är därför viktigt. Konsumentverket har med anledning av detta, tillsammans med bland annat Upphandlingsmyndigheten, fått i uppdrag att främja tillförlitlig information om produktionsvillkor i andra länder.

Organisationer som verkar på området är viktiga och som nämnts finns möjligheter för dessa att ansöka om medel hos Konsument-

verket via ett nytt stöd. Regeringen har även lagt fram nya krav på hållbarhetsrapportering och verkar för att företagen ska ha en ledande ställning vid sin redovisning av detta arbete. Civila samhällets organisationer kan med hjälp av dessa redovisningar få underlag för granskningar och information till konsumenter.

Stimulerar utbildning för skolelever och studenter om produktionsvillkor i andra länder.

I skolans styrdokument anges vikten av hållbar utveckling på flera ställen. Skolverket genomför en kunskapsöversikt över arbetet med utbildning för hållbar utveckling i skolväsendet för att få bättre förutsättningar i sin bedömning av behov av insatser.

Högskolelagen föreskriver att universitet och högskolor i sin verksamhet ska främja en hållbar utveckling och i ett stort antal utbildningar ingår förståelse för

hållbar utveckling som ett krav för att nå examen. Den utvärdering som Universitetskanslersämbetet (UKÄ) gjort av högskolornas arbete med utbildning för hållbar utveckling följs upp. Uppsala universitet (SWEDES) har fortsatt i uppdrag att samordna arbetet med FN:s globala handlingsprogram för utbildning för hållbar utveckling i Sverige.

Regeringskansliet

Tel: 08-405 10 00

E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se